

احتمال تشکیل بنیاد نام‌ها و نشانه‌ها

سومین نشست هیئت اندیشه‌ورزی میز «نام‌ها، نشانه‌ها و مناسبت‌های فرهنگی»، در محل دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی برگزار شد. در این نشست بر اهمیت تهیه و تدوین آیین‌نامه اجرایی مصوبه «سیاست‌ها و اقدامات اساسی حمایت از ترویج نام‌ها و نشانه‌های اسلامی- ایرانی» تأکید شد. بنابر اعلام روابط عمومی شورای عالی انقلاب فرهنگی، در این نشست که نمایندگان دستگاه‌ها و سازمان‌هایی از جمله وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در آن حضور داشتند، پیرامون موضوعاتی چون لزوم ایجاد یک بنیاد یا نهاد در این حوزه در کشور؛ به‌عنوان مثال بنیاد ملی نام‌ها و نشانه‌های اسلامی- ایرانی، لزوم اصلاح آیین‌نامه‌های قبلی از جمله «آیین‌نامه نحوه نظارت بر علائم، نشانه‌ها و تصاویر روی بسته، لوازم التحریر و کالاهای مشابه» (ابلاغی شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۸۰) و تأکید بر تهیه آیین‌نامه اجرایی مصوبه «سیاست‌ها و اقدامات اساسی حمایت از ترویج نام‌ها و نشانه‌های اسلامی- ایرانی» طوری که تکالیف هر سازمان یا دستگاه به‌روشنی در آن دیده شود، بحث و تبادل نظر صورت گرفت.

۵۰ سالگی «بعد از ظهر سگی»

آل پاچینو در مراسم پنجاهمین سالگرد نمایش فیلم «بعد از ظهر سگی»، در سینماتک آمریکا حضور یافت و به همراه حضار به تماشای این فیلم کلاسیک نشست. ایسنا ضمن اعلام این خبر نوشت، این بازیگر ۸۴ ساله در این مراسم نتنها از خاطرات ساخت این فیلم سخن گفت، بلکه به نقش‌های مختلفی از کارنامه‌اش اشاره کرد؛ از موفقیت‌های دراماتیک معروفش تا نقش آینده‌اش در اقتباسی از «شاه لیر». آل پاچینو در پاسخ به پرسش درباره نقش مورد علاقه‌اش در کارنامه‌اش گفت: «بدون شک، هیچ چیز به پای «صورت زخمی» نمی‌رسد.» او همچنین به نقش آینده‌اش در اقتباسی از نمایشنامه «شاه لیر» اشاره کرد که اخیراً فیلمبرداری آن به پایان رسیده است. آل پاچینو درباره تماشای دوباره «بعد از ظهر سگی» گفت: «خیلی از کسانی که با آن‌ها بازی کردم، دیگر بین ما نیستند. دیدن فیلم روی پرده بزرگ، بسیار عالی است. سیدنی لومت، کارگردانی فوق‌العاده بود و من به کارهایی که انجام داد و همه بازی‌ها، به‌ویژه بازی زنان و البته جان کاراله، افتخار می‌کنم.»

شانزدهمین جشنواره فارابی

زمان دریافت آثار دوره شانزدهم جشنواره بین‌المللی فارابی، از بیستم اسفندماه ۱۴۰۳ تا دهم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ اعلام شد. در بخش داخلی این دوره از جشنواره، آثار و تحقیقات، ۱۶ گروه علمی از جمله «اخلاق، ادیان و عرفان»، «تاریخ، جغرافیا و باستان‌شناسی»، «حقوق»، «زبان، ادبیات و زبان‌شناسی»، «علوم اجتماعی و علوم ارتباطات»، «علوم اقتصادی، مدیریت و علوم مالی»، «علوم تربیتی، روان‌شناسی، علوم رفتاری و علوم ورزشی» و... دریافت می‌شوند. آثار مورد پذیرش در پنج قالب اصلی شامل «کتاب پژوهشی» (نسخه فیزیکی / فایل الکترونیک)، «گزارش‌هایی پژوهش» (طرح پژوهشی)، «رساله دکتری»، «پایان‌نامه کارشناسی ارشد» و «مقالات پژوهشی» (صرفاً موضوع علوم انسانی اسلامی) است. آثاری که از ابتدای فروردین‌ماه ۱۴۰۰ تا پایان اسفندماه ۱۴۰۲ منتشر یا پایان یافته‌اند، می‌توانند در این دوره از جشنواره شرکت کنند. تمام پژوهشگران حوزه علوم انسانی و اسلامی می‌توانند آثار علمی خود را با مراجعه به وبسایت جشنواره ثبت کنند.

کتاب
اندیشه

فلسفه جدید تجدد

مارک سجویک در «ستیز با جهان مدرن» تاریخ‌تطور سنت‌گرایی را بررسی می‌کند

گروه اینک برای انسان غرقه در ظلمات غرب، راه رسیدن به این معرفت برتر تغییرناپذیر و عاری از خطا، مراجعه به متون سنتی دینی به‌خصوص در شرق است. بی‌دلیل نبود که از همان آغاز کشف متون هندو به دست غربی‌ها برخی آیین هندو را «سرچشمه آغازین» جملگی ادیان دانستند و برخی بدین نکته اشاره کردند که «کتاب مقدس» را نیز باید از دریچه این حکمت خالده فهم کرد. چنین برداشتی را به‌طور خلاصه می‌توان چنین خلاصه کرد: «حقیقت یکی است، هیچ مکتب و دینی نمی‌تواند آن را ملوک طلق خود بداند و در هر دینی، تجلیات این حقیقت واحد را می‌توان یافت.»

از این زاویه «ریشه مشترک جملگی ادیان، دین جاودانی (سرمدی یا ازلی) و واحدی بود که سپس صور گوناگون به خود گرفت، از جمله دین زرتشتی، دین فرعون، دین افلاطونی و دین مسیحی.»

در عین حال باز تاریخ سنت‌گرایی نشان می‌دهد که در میان این ادیان، متفکران سنت‌گرا بیشتر به سنت مقدس در ودانتای هندی، اندیشه‌های هرمسی و حکمت لدنی در اسلام بذل توجه می‌کنند، بنابراین آن را علاوه بر اظهار و باور، با ورزهایی توأمان می‌کنند که شاید در اسلام بتوان عالی‌ترین شکل آن را در تصوف مشاهده کرد.

شرق سرچشمه خرد است

مارک سجویک در تبارشناسی «سنت‌گرایی» از هفت شخصیت اصلی نام می‌برد: رنه گنون، آناندا کوماراسوامی، یولیوس اولوا، میرچا الیاده، فریتویف شوان، حسین نصر و آکساندر دوگین. او همچنین تاریخ سنت‌گرایی را در سه مرحله متمایز می‌کند. مرحله نخست، تا پایان دهه ۱۹۳۰ را شامل می‌شود؛ زمانی که گنون علاوه بر پایه‌گذاری سنت‌گرایی، مقالات و کتاب‌های زیادی در این زمینه نوشت و حلقه‌ای ولو کوچک از مردان را به دور خود گرد آورد. در دوره دوم، اما سنت‌گرایی در دو زمینه بسیار متفاوت ظهور کرد: یکی در آمیختگی با فاشیسم اروپایی و دیگری جلوه‌گری در قالب اسلام صوفیانه. در نهایت در دوره سوم که پس از دهه ۱۹۶۰ شکل گرفت، فکر سنت‌گرایانه به‌طریقی پنهانی با فرهنگ عمومی غرب در آمیخت و بعد به‌طریقی قابل توجه در جهان اسلام و روسیه خود را به نمایش گذاشت.

همانطور که گفته شد، سنت‌گرایی با نام رنه گنون پیوند خورده است و به همین دلیل بررسی آثار گنون، برای تشخیص خطوط اصلی این اندیشه ضرورت دارد. گنون در سال ۱۹۲۱ کتابی نوشت به نام «مقدمه اجمالی بر مطالعه آموزه‌های هندو». او در این کتاب، آیین هندو

در عین اشتغال به امور علمی و فلسفی، در کانون قدرت قرار گرفت. او هم به ریاست دانشگاه صنعتی آریامهر (صنعتی شریف کنونی) رسید، هم در واپسین ماه‌های استقرار سلطنت در ایران، مسئولیت دفتر مخصوص فرح پهلوی را برعهده گرفت. در عین حال فرازی مهم و تلفیقی از زندگی فکری، سیاسی او را باید در بنیان‌گذاری «انجمن شاهنشاهی حکمت و فلسفه ایران» در سال ۱۳۵۲ به تماشای نشست: مؤسسه‌ای با محوریت فلسفه اسلامی و فلسفه تطبیقی که حتی پس از انقلاب ۱۳۵۷ به هم با عنوان «مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران» به کار خود ادامه داد و آن‌طور که سجویک نیز بدان اذعان داشته است، آن را باید «مهم‌ترین نهاد سنت‌گرای سده بیستم» به‌شمار آورد.

نقد تجدد و وحدت متعالی ادیان

سنت‌گرایی در عصر حاضر بیش از هر چیز با نقد بنیان‌افکنی به یاد آورده می‌شود که نسبت به تجدد، با تمام مبانی فکری و همگی استنزاماتش دارد. سنت‌گراها از این نظر در دوگانه «سنت - تجدد»، سمت راست این معادله می‌ایستند و مدرنیته تحقق‌یافته در غرب را امری غلط و منحرف قلمداد می‌کنند که برخلاف تمام شعارهای آرمانی‌اش، نه فقط به بیگانگی انسان متجدد از سرشت پاک آغازین‌اش انجامیده، بلکه او را با مادی‌گرایی روزافزون به فقر روحی و زوال معنوی سوق داده است. تا اینجا البته این سخن سنت‌گراها شباهت‌هایی با سخنان متفکران موسوم به رمانتیک نیز دارد.

جنبش رمانتیسم نیز در برابر عقل‌گرایی تجدد قد علم کرد و در مقابل توجه به احساسات و هیجانات را مورد تأکید قرار داد. با این همه مترادف دانستن جنبش رمانتیک با سنت‌گرایی خطاست. برای نمونه در باب تفاوت‌های آنها می‌توان به دو مورد مهم اشاره کرد: اول اینکه رمانتیک‌ها به «معنویت طبیعت» اعتقاد داشتند و دوم اینکه در عین حال به «تکریم بداعت» نیز می‌پرداختند.

حتی اگر سنت‌گرایی را در اشکالی متأخر از آن بتوان با اولی همراه کرد یا لااقل از تضادهایش با آن کاست، اما تردیدی نیست که بداعت هیچ نسبتی با سنت‌گرایی نمی‌تواند داشته باشد زیرا در اساس حرف سنت‌گرایان است که «حکمت خالده» یا «جاودان خرد»، حقیقتی فراطبیعی، مشترک و جهانی است که در بطن سنت‌های معتبر دینی قدیمی وجود دارد، فقط با عقل شهودی می‌توان به آن دست یافت، نه عقل استدلالی، نه عقل ابزاری که فلسفه غربی و علم (science) مهمترین مظاهر آن هستند، راهی به این وادی نمی‌گشایند. از نظر این

نصر احتمالاً سلطنت را صورت سنتی حکومت می‌دانست و آن را بر رقیبانش ترجیح می‌داد. به‌خصوص در همین بستر نصر اسلام و سوسیالیسم در اندیشه شریعتی نیز سر ناسازگاری داشت و حتی هنگامی که کتاب «شیعه در اسلام» اثر علامه طباطبایی را به انگلیسی ترجمه کرد، نوشته‌های طباطبایی در محکومیت سلطنت را از قلم انداخت

به‌تازگی انتشارات «فرهنگ نشر نو» ترجمه کتاب «ستیز با جهان مدرن: سنت‌گرایی و تاریخ فکری پنهان سده بیستم»، اثر معروف مارک سجویک را با ترجمه علیرضا بشردوست و سینا باستانی منتشر کرده است. این کتاب که نخستین‌بار در سال ۲۰۰۴ میلادی در انتشارات دانشگاه آکسفورد به چاپ رسید، یکی از مهمترین منابع در شناخت تاریخ جریان موسوم به «سنت‌گرایی» (Traditionalism) است و از زمان نشر دستمایه طرح‌های تحقیقاتی جدید و بحث‌هایی تازه و حتی حاشیه‌هایی جنجالی شده است. سجویک که سال‌ها در دانشگاه آمریکایی قاهره تدریس کرد و پژوهش‌های معتبری در زمینه مطالعات عربی و اسلامی دارد، در این کتاب نوآورانه و آکنده از اطلاعات دست اول، بیشتر از آن‌که در پی توضیح بنیادهای فلسفی و متافیزیکی سنت‌گرایی و آموزه‌های معنوی متفکران این جریان در متن آثار متعددشان باشد، شرحی تاریخی بر چگونگی تأسیس، تکوین و تکامل آن عرضه داشته و در تلاشی ستایش‌برانگیز ضمن دیدار و مصاحبه با بسیاری از افراد آگاه در این زمینه و مراجعه روشمندان به اسناد و مدارک تاریخی، درکی کلی و تاریخی که البته گاه با جزئیاتی حیرت‌آور نیز همراه شده است، از شاخه‌های متنوع موجود در این جنبش فکری به خواننده می‌دهد که بدون تردید برای هر پژوهشگری که بخواهد در این حوزه مطالعاتی دست به تحقیقات بیشتر بزند، آگاهی از آنها ضروری است. این اهمیت به‌حدی است که برخی حتی این کتاب را «به‌عنوان مطالعه‌ای درباره باطنی‌گری و تصویر غرب از شرق»، «همسنگ «شرق‌شناسی» ادوارد سعید دانسته‌اند.

سنت‌گرای ایرانی

جدا از ارزش علمی این کتاب، بخشی دیگر از اهمیت ترجمه آن به این واقعیت بازمی‌گردد که یکی از هفت شخصیت اصلی در تاریخ «سنت‌گرایی»، سیدحسین نصر که از قضا یکی از دو نفر افراد زنده این جریان در جهان امروز نیز هست، برای ما ایرانیان نامی آشناست؛ متفکری که زندگی پر فرازونشیب و البته پیچیده در هاله‌ای از حواشی و رمزروای او، همچنان بخشی از تاریخ نزدیک ماست. نصر نواده دختری شیخ فضل‌الله نوری است و پدرش ولی‌الله نصر از دولتمردان شاخص عصر پهلوی اول بود. نصر جوان خود نیز پیش از انقلاب